

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. I. Quid sit Cambium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

redimendi, sed eo, quod cum hoc iure uti nolis (verè enim redimere non vis) ita dolose agis, ut ejusmodi dolo det adequatam causam contractui. Quod autem, quando dolo contrahentis dat causam contractui, invalidus sit contractus, est doctrina communis, & nos illam explicuimus l. 8. *Dol. tr. 3. §. 1. n. 15.*

3. Addit Ioannes Delugo l. c. Thomam Sanch. Lessl. Catr. Dianam apud eundem Delugo, aliosque fortasse concessuros, ita fingentem non obligari ad restitutionem, explico: Quæri solet, an metus de malo, quod iure alicui infligi potest, irritet contractum; V. g. An, si tu sine animo exequendi commiseris accusare, vel punire Petrum de delicto ab eo commisso, iuste possis accipere proportionatam pecuniam, quam ipse tibi solvat, ne illum accuses, vel punias? Et prædicti quidem Doctores respondent, iuste posse, validamque esse solutionem, & iustam, quia satis editur iuri suo, qui, cum possit, in tui gratiam subit onus privandi se illa potestate, quam antea habebat; quam doctrinam probabilem esse facit n. 168. ipse Delugo, licet ipse cum Bonacina, & Molina illam non sequatur. Cum igitur Doctores prædicti id teneant in hoc casu de accusatione, ideo Delugo dixit, idem fortasse eos esse putaturos de prædicta comminatione Redemptionis census.

4. Ego nihilominus constanter assero, eos non idem putaturos. Ratio est, quia aperta apparet adesse disparitas, nam, qui fingit velle accusare, potest accusare, licet animam accusandi non habeat. Hanc igitur potentiam vendit; quare hic contractus non fundatur in dolo, sed subsistit in hac potentia, quæ venditur: At, qui fingit velle redimere, cum redimere verè nolit, vel non possit, nihil vendit, & nihil promittit: ex alia verò parte, ejusmodi contractus diminutionis census inicitur totus, ut dictum est in dolo, ergo, &c. Quod si cum posses, velles, jam non esset fictio, unde, nec iniustitia, &c.

CAPVT VII.

An à Montibus, qui vulgò nominantur Vacabiles, vel non Vacabiles, iuste emanant Censui, vel Pensiones annuæ?

1. Præmittendum est primò, huiusmodi Montes sic solere constitui, Principes, vel Domini, vel Civitates ex Gabellis, Fructibus, seu Iuribus suis solent singulis annis colligere certam quandam summam, seu redditus, quo omnes, vel certam partem, dicti Principes, vel Civitates constituent aliis vendere: quare dividunt summam in varias partes, nimirum in decem, viginti, triginta, &c. ut sic huiusmodi redditus vendi facilius multis possint. Tota ergo hæc summa annuorum reddituum reposita pro pensionibus solvendis iis, qui emunt, vel emerunt, dicitur Mons: ipsi autem annui redditus vocantur Montes, qui aliquando denominantur à re, supra quam pecuniæ accipiuntur, ut Mons Farinæ, Mons Carnium, Mons Vini; aliquando ab eorum Institutore, ut Romæ adest Mons Pius, Mons Sixtus, Mons Iulius; aliquando à causa, propter quam fuerunt instituti, ut Mons Pacis, Mons Finis, &c.

Nota, singulas portiones, & pensiones horum reddituum appellati loca Montium, & eos, qui illas emunt, vocari Emptores locorum Montium.

2. Præmittendum secundò: Aliquos ex his dici Montes irredimibiles, quia empti sunt cum pacto, ut redimi non possint; aliquos redimibiles, quia Princeps, seu Dominus potest eos redimere, reddendo pecuniam capitalem iis, qui loca Montium emerunt: rursus, aliquos dici Montes non Vacabiles, cum non pereant obitu ementis illos, sed transeant ad hæredes; aliquos Vacabiles, seu temporales, quia obitu Emptoris vacant; neque enim ad hæredes transeant, sed redeant ad Principem, seu Dominum.

3. Præmittendum tertio, hos Montes, ut ex eorum explicatione cognovisti, nihil aliud esse, nisi speciem census, sive perpetui, sive vitalitii, sive alterius conditionis ex iis, quos supra initio huius Tractatus explicuimus; si eiem, inquam, nam fundantur in Gabellis, iuribusque fructiferis, ut modò dixi numero primo: cum cæterum census in genere possint fundari super alia quæcunque bona fructifera, modo, quo, supra, cap. sexto, §. præfinitum 3. n. 2. explicatum est.

4. Quare, si ponas, aliquem Montem carere bono fructifero, ille sanè illicitus omnino erit; Nam pensio, quæ annuatim recipiatur, esset merum lucrum ex mutuo, quæ ipsissima est usura, nisi aliunde ex damno emergente, vel lucro cessante, vel simili titulo justificaretur, ut justificari supra, tr. 1. de Mutuo, & Usura c. 3. §. 9. diximus Montes Pietatis, & rectè notat in Montibus, de quibus hic loquitur, Delugo, d. 45. de Iust. n. 198. & n. 203.

5. His ad cognitionem Terminorum præpositis, assero, Montes esse licitos, sed, ut liciti sint, requirere conditiones quatuor. Prima est, ut redditus, seu loca supra quæ fundantur pensiones, verè existant. Secunda, ut supra ejusmodi redditus nequaquam imponantur plures pensiones, quàm ipse Mons contineat. Tertia, ut, si Mons pereat, pereant etiam pensiones, & loca: Si verò Mons pereat ex parte, etiam ex parte pereant pensiones, nam, ut supra vidimus, pereunte re, perit census, seu lus in eo constitutum, præscindendo ab aliquo iusto pacto, ut ex supradictis satis patet. Quarta, quæ certè est præcipua, quæque etiam colligitur ex supradictis, ut, quando Montes sunt vacabiles, dentur majores pensiones, seu loca, quàm quando sunt non vacabiles, seu perpetui, & ita sanè fert consuetudo, ut vacabiles emanant ad rationem novem, decem, & alicubi duodecim pro centum, non vacabiles verò ad rationem quinque, vel quinque cum dimidio.

6. Iam verò his conditionibus vallatis hos Montes licitos esse, manifestè probatur, nam sunt, & ipsi, quidam census. Quemadmodum ergo in censibus emitur lus percipiendi annualem pensionem, ex bonis fructiferis alterius, ita, qui ejusmodi loca emunt, lus emunt percipiendi annuam pensionem ex bonis, & Iuribus fructiferis dictorum Montium.

7. Adverte, eos, qui emerunt dicta Montium loca, posse aliis ea vendere pluri, vel minoris, quàm ipsi emerunt: Emerunt, verbi gratià, aureis centum, sed vendere possunt centam, & quindecim, vel nonaginta: nempe, quia sequuntur naturam aliorum censuum, qui, modo, quo superius, cap. 3. §. 2. à n. 9. docuimus, iuste pluri, vel minoris venduntur, quando concurrunt plures, vel pauciores Emptores, unde crescit, vel decrescit pretium, vel quando similes circumstantiæ pretium rei vendendæ, vel augent, vel diminuunt. Atque hæc de censibus satis.

TRACTATUS III.

DE

CONTRACTU CAMBIL.

CAPUT PRIMUM.

Quid sit Cambium?

1. CAMBIUM, ut hic accipimus, est Permutatio unius pecuniæ cum altera, sicut cambire in universum nihil aliud est ex Tiraquello de retractu, lib. 1. cap. 30. init. nisi Rem cum re permutare. Ex Aristotele autem pr. phys. cap. 6.

A a 4 triplex

triplex est permutatio. Prima, rei cum re, ut, si dem vinum pro frumento; & hæc dicitur absolute permutatio. Secunda, pecunie cum re, ut, si aurum pro vino; & hæc dicitur emptio, & venditio. Tertia, pecunie cum pecunia, ut, si dem auream pecuniam pro argentea, vel etiam pecuniam præsentem hic, pro alibi existente, & hæc permutatio vocatur cambium.

2. Hinc vides, rectè docere Aristotelem l. c. & S. Th. 2. 2. q. 78. art. 1. & cap. 14. de Regim. Principum, Pecuniam alium usum esse primum, atque hunc esse, ut sit aliarum rerum pretium. Alium, esse secundarium, minusque principalem, cumque esse, ut possit permutari, emi, vendi, commodari; Cujus posterioris usus ratio est manifesta, quia aurum, & argentum non relinquunt naturam suam, suamque æstimabilitatem materiæ ex eo, quod per consensionem gentium sint in pretium aliarum rerum instituta.

3. Quæres: In quo genere contractuum est numerandum cambium?

Respondeo: Aliqui volunt referri ad contractum permutacionis; permutatur enim pecunia, v.g. Aurea cum argentea, vel pecunia præsens cum absente: Aliqui ad contractum innominatum, do, ut des: Aliqui ad contractum emptiois, & venditionis; Emitur enim una pecunia pretio alterius: Aliqui ad contractum locationis, & conductionis, nam Mercator, v.g. locat alteri industriam, & operam suam, quâ transfert pecuniam ex uno loco in alium, vel quâ conquirat pecuniam, scilicet argenteam, ut possit dare pro aurea, &c. Omnes hi profectò loquuntur suo modo probabiliter. Sæpe nihilominus, semper debere servari æqualitatem inter datum, & acceptum.

CAPVT II.

Quotuplex sit Cambium Reale?

1. Reale dico; nam siccum, cum contineat meram usuram, non est à nobis explicandum, sed expellendum: Siccum autem appellatur, & est illud, quod fingitur esse reale, cum non sit; fingitur enim commutari pecunia cum alia, sed verè non commutatur: Sicut fingitur aliquando fieri solutio in alio loco, cum tamen fiat in loco, ubi datur: Et meritò appellatur siccum, quasi sterile, & carens humore, quia non habet justum titulum, unde lucrum afferendum sit, Ita Mol. d. 368. num. 6. Less. l. 2. c. 23. n. 5.

2. Porro Cambii Reales tres invenio Classes. Prima, continet Cambia minuta, id est, quando mutatur pecunia major cum minori; pulchra cum deformi; nova cum veteri; vetita cum legitima; usualis in hac Provincia, cum usuali in alia Provincia, & hoc vocant aliqui ex Valentia 1. 3. in 2. d. 5. q. 23. p. 1. purum, seu simplex Cambium, seu etiam manuale, quia de manu ad manum fit, idque in eodem loco regulariter.

3. Secunda Classis continet Cambia per litteras, quæ vocantur etiam Cambia localia, id est, quando præsens pecunia commutatur cum absente. Quod Cambii genus, cum fiat per litteras communiter, à literis nomen accipit.

4. Tertia Classis ad Cambia per litteras addit unam quandam circumstantiam peculiarem, id est, quod solet fieri ejus solutio in quibusdam Nundinis, nam propterea vocatur Cambium ad Nundinas. Vocatur item aliquando Cambium cum Recursa, & Cambium cum Recambio, id, quod paulò post explicabitur latius.

5. Hinc, ne in vocibus hæreat, nota ex Lupo comment. 3. de usur. §. 3. num. 49. illum, à quo petitur Cambium, appellari Campforem, Numularium, Argentarium, Mensarium, Bancarium, Trapezitam, & Collybistam (Collybus enim significat propriè illud detrimentum, quod Numularius patitur ex permutacione

pecunie, ob quod meretur compensacionem, ut etiam Collectarius à colligendis impostis, ut apparet lege quâvisquam, §. Si certum petatur. Qui Cambium accipit, accipitque pecuniam, & sic lucrum alteri ex Cambio accepto dat, dicitur Camplarius, sumptuosus, quando ab aliis similibus, in quibus, qui, & g. accipit, dicitur Donatarius, qui mutuum, Mutuarius, discurremus.

CAPVT III.

De Cambio Minuto.

§. I. An pro hac Cambio liceat lucrari?

1. Pro Cambio minuto licet posse moderatum lucrum acquiri à publico Numulario, jam dictum communis est nunc opinio Covar. de cella. Num. 1. n. 4. Less. l. 2. c. 23. n. 7. Mol. d. 399.

Ratio est in promptu, quia in illo jussu aditum unde quis exigere possit ejusmodi lucrum, non habet Delugo disp. 28. de Inst. a num. 8. & ut tenent, modo sæpius erit mox in similibus à nobis repetendis, qui capiunt, seu qui cambiis dandis operam suam coguntur facere expensas, pericula subeunt, laborant in conquirendis, asportandis, congerendis, conservandis pecuniis varii generis: tenentur etiam numerum, & dictas pecunias permutare, quando sunt Ministerii publici ad hoc deputati, alia item mercimoniæ detinent officinam conducunt, Reipublicæ servant, in locum aliquando pecuniam non asportant, unde fignale plus valeret, &c. Ex quibus omnibus, vel singulis fit, ut officio ipso cambiendi, aliquod moderatum lucrum accipere, æquum sit.

2. Moderatum autem erit id, quod sine ullo lucro receptum est (sine fallacia tamen, & sine vi) si Principe est constitutum: Sive (si, nec ulus, nec Principis adit taxa) id, quod à prudenti viro, considerans omnibus prædictis circumstantiis, præsertim utilitatem, vel paucitatem perentium, vel donantium ad Cambium judicatum fuerit. Ita Tol. lib. 5. c. 51. o. Terrib. in summa, 2. p. c. 105. n. 2.

PRIMA DIFFICULTAS.

§. II. An privatis lucrari ex Cambio minuto liceat?

1. Dico, licere, teste Lessio loc. cit. d. 2. num. 1. l. 1. Minutis publicis, ut modo vidimus, verum etiam hominibus privatis aliquid moderatum, & exiguum lucrari, multò magis, quando in permutacione se aliquo commodo quis, vel emolumento privatur. Quare, si tibi dem pecuniam pretiosam, pulchram, splendidam, magnam, antiquam, ratam, tradidit mihi minutam, deformem, æream, possis aliquod moderatum recipere. Sicut, si tibi dem pecuniam aptam ad deaurandum Calicem, tu vero des mihi auream, sed non ita aptam, possis aliquid lucrum habere. Ita Sylvest. de usur. §. 1. quia illa aptior est pretio æstimabilis. Moderatum autem dico illud, quod vel iudicio prudentis, vel usu ipso, vel aliqua lege constitutum sit.

2. Quid, si prohibitum alicubi sit, ne privatis hæc minuta Cambia exerceant?

Respondeo: Licet aliqui doceant, tunc res perit mortaliter, si lucrum accipiant, & ad restitutionem tenentur: tamen probabilius est, nec teneri ad restitutionem, nec peccare mortaliter: Non teneri ad restitutionem, nam, ut docet Molina disp. 399. Lessius loc. cit. num. 17. non potest assignari, quinam restituere teneantur; non enim tenentur restituere illis, cum quibus permutant, quia non plus ab eis receperunt, quam eis